

Kontakty z Mediami i
Informacja

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej

KOMUNIKAT PRASOWY nr 48/20

Luksemburg, 23 kwietnia 2020 r.

Wyrok Trybunału w sprawie C-507/18
NH / Associazione Avvocatura per i diritti LGBTI – Rete Lenford

Homofobiczne oświadczenia stanowią dyskryminację w dziedzinie zatrudnienia i pracy, jeżeli są składane przez osobę, która może być postrzegana jako mająca decydujący wpływ na politykę rekrutacyjną danego pracodawcy

W takim przypadku prawo krajowe może stanowić, że legitymację procesową w celu dochodzenia odszkodowania posiada stowarzyszenie, nawet jeżeli żadna osoba poszkodowana nie jest możliwa do zidentyfikowania

W wyroku w sprawie Associazione Avvocatura per i diritti LGBTI (C-507/18), ogłoszonym w dniu 23 kwietnia 2020 r., Trybunał orzekł, że oświadczenia złożone w trakcie programu audiowizualnego przez osobę, która twierdzi, że nigdy nie zatrudniłaby i nie dopuściła do pracy w swoim przedsiębiorstwie osób o określonej orientacji seksualnej, mieszczą się w materialnym zakresie stosowania dyrektywy 2000/78¹ (zwanej dalej „dyrektywą antydyskryminacyjną”), a konkretnie - pojęcia „warunk[ów] dostępu do zatrudnienia [...] [lub pracy]” w rozumieniu art. 3 ust. 1 lit. a) tej dyrektywy, nawet jeżeli w czasie, gdy były składane te oświadczenia, nie toczyło się ani nie było planowane żadne postępowanie rekrutacyjne, pod warunkiem jednak, że związek między tymi oświadczeniami i warunkami dostępu do zatrudnienia lub pracy w przedsiębiorstwie nie jest hipotetyczny.

W sprawie tej, w trakcie wywiadu radiowego, adwokat oświadczył, że w swojej kancelarii nie chce zatrudniać osób homoseksualnych i nie chce, by takie osoby tam pracowały. Uznawszy, że słowa tego adwokata stanowią dyskryminację pracowników ze względu na orientację seksualną, stowarzyszenie adwokatów oferujące ochronę prawną lesbijek, gejów, osób biseksualnych, transpłciowych i interseksualnych (LGBTI) pozwało go do sądu w celu otrzymania odszkodowania. W następstwie uwzględnienia powództwa w pierwszej instancji i utrzymania wyroku w mocy w postępowaniu odwoławczym, adwokat wniósł od wyroku wydanego w drugiej instancji skargę kasacyjną do Corte suprema di cassazione (sądu kasacyjnego, Włochy). Sąd ten zwrócił się do Trybunału w trybie prejudycjalnym między innymi o wykładnię pojęcia „warunk[ów] dostępu do zatrudnienia [...] [lub pracy]” w rozumieniu dyrektywy antydyskryminacyjnej.

Po przypomnieniu, że pojęcie to wymaga wykładni autonomicznej i jednolitej oraz że nie może być interpretowane zawężająco, Trybunał dokonał wykładni tego pojęcia, odwołując się do swego wyroku w sprawie Asociația Accept².

I tak Trybunał między innymi podkreślił, że oświadczenia sugerujące istnienie homofobicznej polityki zatrudnienia wchodzą w zakres pojęcia „warunk[ów] dostępu do zatrudnienia [...] [lub pracy]”, nawet jeżeli pochodzą od osoby, która nie jest prawnie umocowana do zatrudniania, pod warunkiem że istnieje niehipotetyczny związek między tymi oświadczeniami a polityką rekrutacyjną pracodawcy.

Istnienie takiego związku powinny ocenić sądy krajowe na podstawie całościowej analizy okoliczności charakteryzujących wspomniane oświadczenia. W tej kwestii w szczególności istotne

¹ Dyrektywa Rady 2000/78/WE z dnia 27 listopada 2000 r. ustanawiająca ogólne warunki ramowe równego traktowania w zakresie zatrudnienia i pracy (Dz.U. 2000, L 303, s. 16). Dyrektywa ta konkretyzuje, w obszarach objętych jej zakresem zastosowania, ogólny zakaz dyskryminacji wynikający z art. 21 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej.

² Wyrok Trybunału z dnia 25 kwietnia 2013 r., Asociația Accept (C-81/12) ; zob. również komunikat prasowy nr 52/13.

są: status autora oświadczeń oraz rola, w jakiej się wypowiadał, które powinny wykazać, że bądź jest on lub może być postrzegany jako osoba mająca decydujący wpływ na politykę rekrutacyjną przedsiębiorstwa. Sądy krajowe powinny również uwzględnić charakter i treść danych oświadczeń, a także kontekst, w którym zostały złożone, w szczególności ich publiczny lub prywatny charakter.

Zdaniem Trybunału okoliczność, że wykładnia pojęcia „warunk[ów] dostępu do zatrudnienia [...] [lub pracy]” może pociągać za sobą ewentualne ograniczenie korzystania z wolności wypowiedzi, wykładni takiej nie podważa. Trybunał przypomniał w tej kwestii, że wolność wypowiedzi nie jest prawem absolutnym, a jego wykonywanie może podlegać ograniczeniom, pod warunkiem że ograniczenia te są ustanowione ustawą i szanują istotę tego prawa oraz zasadę proporcjonalności. Zasada ta oznacza konieczność sprawdzenia, czy ograniczenia te są konieczne i rzeczywiście odpowiadają celom interesu ogólnego uznawanym przez Unię lub potrzebom ochrony praw i wolności innych osób. W omawianej sprawie przesłanki te są spełnione, ponieważ ograniczenia wynikają bezpośrednio z dyrektywy antydyskryminacyjnej i stosowane są wyłącznie po to, by osiągnąć jej cele, mianowicie zagwarantować zasadę równego traktowania w zakresie zatrudnienia i pracy oraz realizację wysokiego poziomu zatrudnienia i ochrony socjalnej. Ponadto ingerencja – poprzez zakazanie wyłącznie oświadczeń stanowiących dyskryminację w dziedzinie zatrudnienia lub pracy – w korzystaniu z wolności wypowiedzi nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia celów wspomnianej dyrektywy. Ponadto ograniczenia wynikające z dyrektywy antydyskryminacyjnej są konieczne w celu zagwarantowania praw w dziedzinie zatrudnienia i pracy przysługujących osobom, których dyrektywa ta dotyczy. Sama istota ochrony przyznanej wspomnianą dyrektywą w dziedzinie zatrudnienia i pracy mogłaby stać się iluzoryczna, gdyby oświadczenia wchodzące w zakres pojęcia „warunk[ów] dostępu do zatrudnienia [...] [lub pracy]” w rozumieniu tej samej dyrektywy znalazły się poza jej zakresem stosowania z tego powodu, że zostały złożone w audiowizualnym programie rozrywkowym, lub że stanowią wyraz osobistej opinii ich autora.

Wreszcie Trybunał orzekł, że dyrektywa antydyskryminacyjna nie stoi na przeszkodzie uregulowaniu włoskiemu przyznającemu automatycznie stowarzyszeniu adwokatów, którego statutowym przedmiotem działalności jest ochrona prawna osób o określonej orientacji seksualnej oraz promowanie kultury i poszanowania praw tej kategorii osób, z uwagi na ten cel oraz niezależnie od ewentualnego celu zarobkowego, legitymację procesową w celu doprowadzenia do przestrzegania zobowiązań wynikających z tej dyrektywy oraz, w stosownym przypadku, otrzymania odszkodowania, w sytuacji gdy mają miejsce czyny mogące stanowić dyskryminację w rozumieniu tej dyrektywy względem wspomnianej kategorii osób, a osoba poszkodowana nie jest możliwa do zidentyfikowania.

Trybunał w tej kwestii uściślił, że nawet jeżeli dyrektywa nie zobowiązuje do przyznania takiej legitymacji stowarzyszeniu takiemu jak w sprawie w postępowaniu przed sądem krajowym, jeżeli żadna osoba poszkodowana nie jest możliwa do zidentyfikowania, to przewiduje ona możliwość przyjmowania lub utrzymywania przez państwa członkowskie przepisów bardziej korzystnych od tych w niej zawartych w celu ochrony zasady równego traktowania. Do państw członkowskich, które dokonały takiego wyboru, należy decyzja, na jakich warunkach stowarzyszenie może wszcząć postępowanie sądowe w celu uzyskania stwierdzenia istnienia dyskryminacji oraz nałożenia sankcji. W szczególności należy do nich ustalenie, czy zarobkowy lub niezarobkowy cel stowarzyszenia powinien mieć wpływ na ocenę jego legitymacji procesowej w takich sprawach, oraz sprecyzowanie zakresu tego rodzaju powództwa, w szczególności sankcji, jakie mogą zostać nałożone w wyniku postępowania, przy czym sankcje te, zgodnie z art. 17 dyrektywy antydyskryminacyjnej powinny być skuteczne, proporcjonalne i odstraszające, również wtedy gdy żadna osoba poszkodowana nie jest możliwa do zidentyfikowania.

UWAGA: Odesłanie prejudycjalne pozwala sądom państw członkowskich, w ramach rozpatrywanego przez nie sporu, zwrócić się do Trybunału z pytaniem o wykładnię prawa Unii lub o ocenę ważności aktu Unii. Trybunał nie rozpoznaje sporu krajowego. Do sądu krajowego należy rozstrzygnięcie sprawy zgodnie z orzeczeniem Trybunału. Orzeczenie to wiąże w ten sam sposób inne sądy krajowe, które spotkają się z podobnym problemem.

Dokument nieoficjalny, sporządzony na użytek mediów, który nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości.

[Pełny tekst](#) wyroku jest publikowany na stronie internetowej CURIA w dniu ogłoszenia
Osoba odpowiedzialna za kontakty z mediami: Ireneusz Kolowca ☎ (+352) 4303 2793